

iBbY-bladet

nr 4 2011 • Årgång 36

NYA RÖDA RUMMET
Här bestämmer BOKarna

När det byggdes var det Sveriges högsta hus och rymde landets viktigaste historia. Nu är det Sveriges första nationella kulturhus för barn och rymmer en värld av möjligheter för landets framtid.

Ja så kan man spetsa till det som nu har hänt på Ridderholmen, jämte Gamla Stan, den äldsta delen av staden Stockholm.

FRÅN RIKSARKIV TILL BARN- OCH UNGDOMSPALATS
1891 invigdes Riksarkivet, en supermodern byggnad av stål, gjutjärn och tegel. Stockholms högsta byggnad på den tiden och den första som byggts med skyskraperkonstruktion. Helt utan el för brandfarans skull, men ändå med Sveriges första eldrivna hiss (väl isolerad elmotor i källaren).

Under andra världskriget tillkom en rutschbana för

att statens viktigaste papper snabbt skulle kunna räddas om kriget kom hit. Men 1967 till 1995 flyttades hela riksarkivet till underjordiska lokaler i Marieberg och så småningom stod det ståtliga huset tomt.

Till dess tre personer letade lokaler till en barnbiograf och fick syn på det. Ett helt palats i hjärtat av stan! De såg genast möjligheterna och höjde omedelbart ribban för sina drömmar. En bio – ja! Men inte bara bio. Huset inbjöd till – ja, till hur mycket fantastiskt som helst.

TRE ELDSJÄLAR, MÅNGA OLIKA FINANSIÄRER

Det tog några år men trion höll fast i sin känsla och drog i alla sorters trådar till alla sorters möjliga finansierare och samarbetsvilliga. Statens Fastighetsverk åtog sig att renovera hela det K-märkta huset. Stockholms

stad och Stockholms landsting beviljade pengar till verksamheten, liksom Allmänna Arvsfonden.

Anders Berghs (en i trion) bolag Zingofilm hade goda kontakter med tänkbara privata finansierare till utrustning och inventarier. Lotta Nilsson och Moni Nilsson (de andra i trion) drog in ungdomar i planeringsgrupper av alla de slag.

HÄR ÄR UNGDOMARNA EXPERTER

I oktober 2011 slog Palatset upp sina portar, med 1800tals-atmosfären kvar och lika supermodernt som för hundra femtio år sedan men på ett helt annat sätt. Målgrupp är unga mellan 6 och 18 år, idén är delaktighet från första början och rakt igenom.

Innan arkitekten ens började arbetet med renoveringen fick hon en barngrupp att rådgöra med och hela vägen har barn varit med som mentorer och idégivare på alla plan, bokstavligt och symboliskt.

–Vi bjöd in ungdomar till en VIPP-fest och frågade vilka som ville vara med i Very Important Palatset People och arbeta fram ett kulturhus för barn, berättar Moni Nilsson,

I Palatset är det ungdomarna som är experter, deras omdöme och åsikter är centrala. Alla vuxna som arbetar i huset har en personlig mentor från VIPP.

HELGÖPPET FÖR ALLA ÖVER SEX ÅR

På Palatsets hemsida (palatset.se) kan man läsa om och välja bland aktiviteterna: teaterscener, biograf, cirkus, stand-up, dans, musik, mediaverkstad, fotoateljé, bokeri med skrivarverkstad och bibliotek, jamrum, kostymförråd, bildverkstad, affär, kafé, restaurang. osv. De finns också att läsas om i Palatstidningen ROOKIEs första nummer.

Tills vidare är Palatset öppet för alla på lördagar och söndagar och vissa lov dagar. Planering pågår för klassbesök på vardagar. Skolor kan boka in sig för en dag eller till och med för två dagar med övernattnig.

Och åldersgränsen är bestämd: små barn får vänta tills de bli sex innan de släpps in. Föräldrar är välkomna.

Annika Holm

* VIPP = Very Important Palatset People

Ur en blogg av Anders Bergh, numera VD, skriven elva månader innan Palatset öppnade.

”Vissa tror att vi inte kommer att klara det. Att det är omöjligt att genomföra alla våra visioner. Och visst, det är nog omöjligt, egentligen. Hela visionen är omöjlig. Att barnen för en gångs skull ska få räknas och få gamla Riksarkivet ...

Om nio månader slås Palatsets portar upp till en värld fylld av kulturupplevelser och eget skapande.”

Foton: Bildarkivet, Palatset

Palatset för VIPPare*

Röda rummet på Riddarholmen

I BOKERIET ÄR DET BOKarna SOM BESTÄMMER

Röda Rummet når man lätt genom att vandra upp för den ståtliga entrétrappans första del, svänga till vänster in i en bokhylleklädd gång och ta andra dörren in till vänster.

Då är man i det röda. Sammetsfätöljer och soffor, sidenfransade lampor med mildt ljus, bokhyllor på väggarna, utsikt mot Gamla Stan. Här kan man sitta och läsa. Lyssna på eller tala med en författare. Skriva poesi tillsammans med en författare. Skriva bara själv. Prata med en kompis. Akustiken är mjuk, det går att känna sig ostörd i ena soffgruppen fast det pratas i den bredvid.

ALLA NYA BARNBÖCKER FINNS HÄR

Biblioteket innanför Röda Rummet har ett uråldrigt hyllsystem av gjutjärnsbalkar och ärrat trä. Men böckerna som så sakta börjar fylla hyllorna är nya. Alla svenska barnboks förlag har lovat skicka referensexemplar hit.

– Så här kommer alla böcker som ges ut i dag att finnas, konstaterar **Moni Nilsson**, Bokeriets skapare och tillägger inte utan stolthet:

– Och det är faktiskt det enda stället som de finns på. Allihop.

Än så länge är det gott om plats på hyllorna och än så länge står de ordnade efter tema, någorlunda. Men hur blir det sedan? Om ett antal år? När det står många tusen böcker här? Hur ska man systematisera och – med åren – gallra?

En olöst fråga tills vidare men ingen som oroar varken **Moni Nilsson**, eller hennes purfäriska medarbetare **Lisa Lewin** som närmast kommer från Rum för barn på Kulturhuset. De har fullt upp med att pröva sig fram tillsammans med mentorerna, som här heter BOKarna.

BOKARNA SKÖTER RULJANGSEN

– Det vi håller på med är läsfrämjari. Hur lockar vi fler att vilja läsa? Hur ska vi få litteratur att bli lika lockande som, ja som rock'n-roll? De som är BOKare har ju kommit hit just för att de älskar att läsa, vi behöver deras erfarenheter och åsikter och kunskaper och entu-

Foton: Bildarkivet, Palatset

siasm. Men de behöver också påfyllning, utbildning. Så vi har en litteraturgrupp som träffas regelbundet och diskuterar mer övergripande ämnen. Till exempel Vad är bra litteratur? Vad är en bra recension? En bra blogg? Vad kan man lära av möten med författare?

Moni Nilsson, en av Sveriges mest lästa författare för barn, vet av egen erfarenhet hur mycket spännande och viktigt som kan hända i mötet mellan läsare och författare. I Röda Rummet pågår författarbesök varje

helg, och det är de unga Bokarna som har ansvaret för den verksamheten.

En Huvudbokare (minst 15 år) har läst in sig på den aktuella författaren och är värd i Röda Rummet, för besökarna, för skrivledaren, för trivselen, boktipsar och kokar te. BOKarna har nämligen bestämt att te är en viktig ingrediens under ett författarprat. Det ska vara hög mysfaktor. En annan BOKare har läst in sig på den aktuella författaren och är ansvarig för sin författare.

Inget författarbesök liknar det andra, det går inte att planera dem efter mall. Ibland vill författaren ha skrivarverkstad, ibland svara på frågor. Ibland leda samtal om livet, utifrån sin egen bok, ibland berätta om själva hantverket. Ibland består publiken av bara barn eller ungdomar, ibland kommer många föräldrar.

– Det kan bli väldigt speciellt när det är föräldrar som aldrig träffat en författare förut, kommenterar Moni med ett litet leende.

En del helger har det kommit stor publik, ibland bara något dussin. Men det beror inte på publikens storlek om träffen blir lyckad. Och förresten blir det nästan alltid lyckat. Om barnen är blyga och inte vågar fråga, eller om författaren själv är blyg, då finns Huvudbokaren där som sätter igång samtal och ställer förlösande frågor.

BOKARNA BREDDAR, BESÖKER BOKMÄSSAN OCH BLOGGAR

Eftersom delaktighet är en ledstjärna i verksamheten är BOKarna så viktiga.

– De blir läsambassadörer och så kan ungdomar från helt olika miljöer träffas här och bli bästisar här, oberoende av om de kommer från Äppelviken, Bredäng eller Järfälla. Nu planerar de en nationell läshelg med läsecirklar runt om i landet. Sova över, prata, möta författare och varandra. Och det är väl bara att se till att det blir verklighet!

I höstas följde två BOKare med Moni till Bokmässan i Göteborg och träffade författare, läsare och förlagsfolk.

– Förlagen fattar betydelsen av det som BOKarna gör, både här på Palatset och i sina bloggar.

OÄNDLIGA MÖJLIGHETER ÖPPNAR SIG

Bokeriet är kanske den del av Palatset som kommit snabbast igång med verksamheter. Men allt återstår att göra även här. En spiraltrappa upp finns ett underbart arbetsrum, lågt i tak, stora fönster, arbetsplatser på rad. Vad kan man göra med det? Ha större skrivarverkstäder (Röda rummet rymmer högst 30 personer). Låna ut lugna arbetsplatser till författare?

På våningen ovanför finns musik och teaterscenerna, och den hypermoderna biografen. Hur kan samarbeten gestalta sig?

– Vi har skrivit vistexter och filmrecensioner. Och det kommer att bli både teater- och filmmanus.

Möjligheterna är oändliga och Moni skulle kunna arbeta heltid här. Men det vill hon förstås inte, hon är ju författare. Så från nyår blir det för henne en helg i månaden och en dag i veckan och andra vuxna får ta vid.

VERY IMPORTANT PALATSET PEOPLE (VIPP)

Lisa Lewin säger att hon varje dag upplever lyckan i att arbeta med böcker och med barn.

– Ring till någon av BOKarna också, föreslår hon och förmedlar mobilnummer till två av de mest erfarna: Hanna och Greta.

Hanna Törnqvist har telefonsvararen på men Greta Thurffjell svarar på tredje signalen.

– Varför arbetar du på Palatset? är den självklara första frågan.

– För att jag gillar att läsa och alltid har läst, så långt tillbaka jag kan minnas. En vän till någon jag kände berättade om Palatset och att de ville ha ungdomar med från början. Jag blev VIPP-are och hamnade snabbt bland BOKarna.

– Hur hittar du dina bra böcker? frågar jag och Greta svarar snabbt:

– Genom att läsa om böcker, till exempel på nätet. Det har jag alltid gjort.

HÖGLÄSNING SKA DET BLI MER AV

När hon ska välja ut någon riktigt bra bok som hon minns svarar hon Donna Tartts *Den hemliga historien* och Peter Hoegs *Fröken Smillas känsla för snö*.

Men så har det ju inte alltid varit, innan hon började läsa vuxenböcker levde hon i barnboksvärlden, läste allt och under en period mest hästböcker.

– Därför att jag red. Men jag läste förstås *Harry Potter* också.

Kvällsläsning just nu är hardcore fantasy: *A dance with dragons*, femte delen i *A song of ice and fire* av George R R Martin.

– Vad tänker du göra som vuxen?

Greta skrattar nästan ursäktande när hon svarar:

– Ända sedan jag var liten har jag velat bli författare. Men nu är jag äldre och det är ganska svårt att bestämma sig. Det finns så mycket man vill göra.

Hon bloggar själv om böcker nu och minst en dag i veckan jobbar hon som huvudbokare.

– Högläsning gillar jag. Det ska vi nog ha mer av.

Annika Holm

Foton: Bildarkivet, Palatset

På barnboksakademins hemsida hittar man varje vecka små fina krönikor om det ena och andra. Denna av författaren Ylva Karlsson från vecka 44 om Palatset, kunde vi inte motstå. Bad att få publicera den som komplement till Annika Holms reportage från palatset. Det fick vi.

ETT RUM ATT FINNAS I

Det är inte ofta jag tänker att det skulle vara trevligt att vara fjorton, men förra helgen hände det. Jag var på Palatset. Det rosa ljuvliga slottet, det underbart lovande Palatset. Jag måste nästan byta typsnitt när jag skriver det – PALATSET.

Tänk att vara en av "bokarna", en av de lyckliga tjugofem som får tillbringa sina tidiga tonår med att vara med och styra över vilka böcker som ska finnas i bokseriet och vilka författare som ska få komma dit och dricka te och prata med läsare. Eller ännu hellre, hålla skrivareverkstad.

Det fick jag. Vi skrev sagor. Det var fint. Men helst ville jag liksom bli en av de där "bokarna" istället, en som avslappnat intervjuade författare med kloka frågor om rädsla för döden, om husdjur förstås och att skriva självbiografiskt, en som satt lugnt i en röd fåtölj, en som kom springande och sa hej och kramades.

När jag jobbar med skrivande barn och ungdomar tänker jag alltid att viktigare än att de får tillfälle att skriva är att de får tillfälle att andas. Skrivareverkstäder,

skrivcirklar och skrivarläger ska vara som egna rum. Rum där det är lätt att andas, lätt att vara. Jag drömmer om en värld full av såna rum, rum där det är lätt och enkelt eller åtminstone okej även att vara tretton. Rum av luft och viktiga samtal.

Men varför drömma om rum när man kan få ett helt Palats? En stort rosa slott fyllt av luft och rymd och plats och rum att finnas i och andas i och vara i.

Nej, Ulf, ingen har spytt på min workshop hittills – men sprang iväg på rastlösa ben gjorde flera stycken, mot filmstudion, eller låtskrivariet, mot nya utforskade rum. Och några satt kvar. Några satt stilla i mjuka röda stolar mellan mjuka röda draperiväggar. De visst redan vilket rum de ville vara i. De pratade. De andades. De fick mig att drömma om att vara fjorton.

Ylva Karlsson

Foto: Love Bohman

Foto: Åke E:son Lindman

<하늘 아이 땅 아이> Jordbarn, himmelsbarn

IBBY-bladets oförtröttlige nätintervjuexpert, Mats Kempe, skickade några frågor till Choi Sukhee, den koreanska bilderboksskaparen, som just fått en ny bok utgiven på svenska.

Det blev några turer fram och tillbaka, men till slut passade översatta frågor och svar ihop. Boken finns på Trastens förlag.

Flickan med tofsen i håret i *Jordbarn, himmelsbarn* dyker upp även i andra av dina böcker. Kan du berätta vem hon är, och hur det gick till när du skapade henne?

Jag skrev boken *Det ordnar sig* ett år innan *Jordbarn, himmelsbarn*. Hur små och konstiga djuren än tycks vara i boken *Det ordnar sig*, så har varje individs nackdelar gjorts om till fördelar och så tar de sig fram i livet. För barnen, som ska ta ansvar under nästa generation, är självförtroendet viktigt för existensen, och att de kan upprätthålla en positiv mentalitet.

Skälet till att den här boken kom till är att det fanns långa perioder under min egen barndom som jag inte hade något självförtroende och var fylld av skuld-känslor. Så småningom erövrade jag ett visst självförtroende inom något område, och som av sig självt kunde livet då gå vidare. Så jag skulle vilja säga till barn som växer upp idag, och till tröst över min egen barndom, att de skall verkligen älska sig själva.

Genom att skriva den här boken tog jag farväl av min egen barndom som saknade självförtroende.

Huvudkaraktären i *Det ordnar sig* och *Jordbarn, himmelsbarn* är samma person, det kan vara jag som liten. Folk brukar säga att huvudpersonen som finns mellan bokpärmarna liknar mig. De flesta författare kanske ritar sin huvudperson så att den liknar dem själva.

Vad inspirerar dig i ditt arbete? Vilka författare, konstnärer eller andra influenser har varit viktiga för dig?

Jag är inte bara tecknare, för när jag skapar en bok planerar jag helheten, både skriver och tecknar. Temat i alla mina böcker är en önskan om att barn skall få växa upp och känna samma känslor som jag känner för mina barn som mamma, att jag kan ge tröst och kärlek till barnen.

När jag läser böcker och lyssnar på musik kommer jag plötsligt på en idé till att skriva en bok. Så börjar arbetet.

I *Le Petit Prince* av Saint-Exupéry ser vuxna människor en elefant som svält en boaorm och tror att det är en hatt. Jag vill säga till barnen att "det finns mycket mera än det vi bara ser med ögonen". Det är därför jag skapar mina böcker. Jag råkade höra sången "La cukaracha" – La cukaracha,

kackerlackan, kan ej krypa, bakbenen saknas ...

Den här sången gav de osynliga och förnedrade mexikanska bönderna hopp.

Den sången sa också till mig när jag skrev boken *Det ordnar sig att* "du har klarat dig bra hittills". Jag skapade boken för att uppmuntra barn till att våga tro på sig själva.

När det gäller min senaste bok *Mamma blev arg*, så var det viktigaste temat kommunikation och kärlek.

Det känns som att du är väldigt fri i dina val av olika tekniker – teckning, måleri, skulptur och fotografi. Kan du berätta lite om dina tankar kring olika bildtekniker och hur processen ser ut när du bestämmer dig för bildens slutgiltiga utformning?

Teknik är inget fritt val utan en viss teknik uttrycker ett visst innehåll på bästa möjliga sätt. Och det är ett under att alla teckningar just väljer sitt eget tecknings-sätt oberoende av mig själv.

T.ex. i *Jordbarn, himmelsbarn* finns beskrivningen om himlen, jorden, människan. En tanke eller idé med ursprung i Tonghak (en sorts koreansk folkrörelse). Den idén går ut på att det viktigaste är människan under himlen och på jorden. Jag använde den kubiska formen för att framhäva tecknens betydelse, i *Boken om siffror och ägg* använde jag skulpturformen för att ge en känsla av substans.

Man tycker inte om alltför invecklade saker. Jag försöker att lösa svåra problem på ett enklare sätt. Det tror jag också att läsarna gillar.

"Man ska inte grubbla över på vilket sätt man skall skapa. Om man har en tanke så måste man skapa efter denna."

Du jobbar både med berättande text och mer konceptbaserade böcker (som till exempel *Jordbarn, himmelsbarn* och *Räkneboken med ägg*). Ibland utgår du från texter skrivna av andra och ibland är du ensam upp-

hovsman. Vad tycker du om de olika arbetssätten?

Jag tror att barn tycker om att läsa. Då är det väl bra att barnen lär sig koncept under tiden de läser.

När jag började göra böcker var det ofta andra som skrev texten och jag tecknade, men även då ville jag själv skriva, fast jag inte hade självförtroendet till det.

I bildböcker, borde berättelsen vara komplett endast tillsammans med bilder, tycker jag.

Naturligtvis vill jag ibland samarbeta med en textförfattare. Men då måste personkemin stämma överens.

För att det ska bli en bra bok bör textförfattare, tecknare och förläggare komma överens med varandra.

Du arbetar ofta med ett skiftande djupfokus i dina bilder som inte följer ett traditionellt realistiskt avbildande. Förgrund och bakgrund kan uppstå på olika ställen i bilden, vilket gör att bilderna kan rymma väldigt mycket. Planerar du bildkompositionerna noggrant i förväg, eller tillåter du dig att improvisera under bildernas tillkomst?

För att skapa en bok krävs mycket planering. Först skisserar jag översiktligt flera gånger, därefter målar jag. Redan under skissarbetet tänker jag på tekniken och känslan som jag ska lägga i boken. I mitt fall planerar jag först och målar sen.

Frågor: Mats Kempe Svar: Choi Sukhee
Översättning till och från koreanska:
Ahryun Gustafsson

Av Choi Sukhee finns tidigare en bok på svenska, *Världen i kartan* som kom på Trastens förlag 2008. Vissa av de övriga titlar som försvenskade nämns i intervjun finns på engelska: *That's OK!* (2005) och *There are one, two and three eggs* (2006).

Läs mer om Choi Sukhee i *Världens barnboksförfattare*, 2008. Porträtt sid. 94–96.

Bilden t h ur *Jordbarn, Himmelsbarn* visar det koreanska tecknet för himmel

IRAN ur ett IBBY-perspektiv

Du vet väl att man som medlem i IBBY är del i ett internationellt nätverk och är välkommen att delta i kongresser och konferenser i olika delar av världen! Där erbjuds en utmärkt möjlighet att knyta kontakter med barnboksintresserade i andra länder, något som Ingrid Källström och jag (Pia Cronholm) utnyttjat flera gånger sedan vi blev medlemmar för snart 10 år sedan.

Samling efter ett av svenskornas föredrag. Fr.v. Neda Movahedi, Pia, Ingrid, Noushin Ansari och Sahar Tarhandeh, som tolkade från engelska till persiska. Okänd fotograf.

Senast gick färden till Iran! Men denna gång inte för att delta i en större organiserad sammankomst. Nu var det bara vi två som skulle träffa IBBY-vänner i Teheran och på plats få inblick i hur den iranska IBBY-sektionen arbetar. Resan möjliggjordes tack vare bidrag från Margit Lamms minnesfond respektive Helge Ax:son Johnsons stiftelse.

Det blev en fantastisk och intensiv vecka. Neda Movahedi, 30-årig forskare, hade gjort ett fullspäckt schema med inbokade studiebesök och aktiviteter från morgon till sena kvällen. Dessutom hade hon ordnat ledsagare åt oss alla dagar och tider, när hon inte själv kunde följa med. Vi kände oss verkligen välkomna!

FRÅN ENCYKLOPEDI TILL PROJEKT FÖR UTSATTA BARN
Iranska IBBY, *Children's Book Council (CBC)* (www.cbc.ir), har funnits ända sedan början av 1960-talet, dvs. nästan från IBBYs start 1953. Noushin Ansari är CBCs generalsekreterare sedan många år. Senast vi träffade henne var på IBBY-kongressen i Spanien 2010, då hon utsågs till hedersmedlem för sina insatser i IBBY. Hon är en av flera iranska kvinnor, som har eller haft viktiga positioner i internationella IBBY-organ.

Hon tog emot oss i organisationens lokaler i centrala Teheran och berättade om den omfattande verksamheten. Att samla in och sprida information om den barnlitteratur, som ges ut i Iran är en av CBCs viktigas-

te uppgifter. IBBY-medlemmar träffas här en gång i veckan för att diskutera nyutgivna barnböcker som de läst. En årlig sammanställning görs av de böcker som klarar de stränga kvalitetskraven och listan används sedan av skolor och bibliotek.

Ett annat projekt man ägnar mycket tid åt är att skriva och ge ut en encyklopedi för barn – en stor satsning, som vi kände oss något tveksamma inför i vår digitaliserade tid. Tack vare professionalism och engagemang har CBC överlevt politiska omvälvningar och även knoppat av sig genom att medlemmar startat nya NGOs med läsfrämjande syften.

Vi fick besöka några av dessa, bl. a. *Donya Institute for Research on Children*, nominerat av CBC för ALMA-priset 2012. Liksom CBC och fler andra institutioner vi besökte, driver de projekt för särskilt utsatta barn i olika delar av Iran. Dessa kan rikta sig till afghanska barn i flyktingläger eller gatubarn i Teheran.

MÖNSTERBIBLIOTEKET THE HOUSE OF LIBRARIANS ...
Som i många andra länder, är det NGOs som driver mycket av sådant som vi är vana vid att stat och kommun sköter om. Det finns visserligen allmänna bibliotek även för barn, men ofta med otillräckliga resurser. *The House of Librarians for the Promotion of Reading among Children and Young People* (www.hlpr.ir), som invigdes 2004 och är knutet till CBC, är tänkt att fungera som ett mönsterbibliotek. Byggnaden, som varit Nedas farföräldrars hem, skänktes av hennes föräldrar, som också finansierar den läsfrämjande verksamhet, som bedrivs därifrån.

Vi fick bl. a. se hur "book baskets" packades med ca 10 barnböcker för att lånas ut till familjer. Föräldrarna

samlas sedan en gång i månaden för att prata om böckerna de läst tillsammans med sina barn.

BARNLITTERATURENS HISTORIA OCH CENSUREN

Zohreh Ghaeni, H C Andersen-kommitténs förra ordförande, leder *The Institute for Research on the History of Children's Literature in Iran (IRHCLI)* (www.chlhistory.org). Barnlitteraturen i Iran har en lång historia, som redovisas i det verk på 10 band som institutet ger ut. De första sju delarna är publicerade, men de tre sista, som behandlar tiden 1960-1979, har fått anmärkningar av censuren och har därför inte givits ut ännu.

Nu har man övergått till att forska om barns historia. Vi hade turen att vår sista dag i Iran få delta i vernissagen av en utställning, som institutet sammanställt med gamla leksaker, skolböcker, foton o s v. Material om barnlitteratur och barns kulturhistoria läggs in i databasen *Iranak* (www.iranak.info).

Ketabak (www.ketabak.org) är "a virtual center for reading promotion", grundat av IRHCLI i samarbete med House of Librarians. I den engelska sektionen hittar man information om aktuell läsfrämjande verksamhet och om iranska barnbibliotek och institutioner som arbetar med barnlitteratur och tillhörande aktiviteter. Bland nyheterna kan man läsa om två svenska barnbibliotekarier på besök!

Förutom dessa axplock hann vi besöka fler bibliotek, förskolor, barnfestivaler, en bokhandel, några museer och basarer. Vi blev hembjudna till Neda och två andra familjer, höll föredrag om "The Child's Perspective on Libraries" två gånger och intervjuades för TV. Särskilt viktigt att sjalen satt rätt då ...

Pia Cronholm

Åhörare till vårt föredrag på Ershad library. Noushin Ansari längst till höger. Tv om henne sitter två bibliotekarier som arbetar där.

Eller når der kom nogen for at tage en pindsvineunge med hjem, og de alligevel valgte en af de andre, selv om han havde pakket kuffert og rene ører.

ABC för förälskade IGELKOTTAR

Vi blir ofta förälskade i danska bilderböcker, vi som gör IBBY-bladet. Ofta har de text av Oscar K, vilket är också är fallet med vår allra senaste favorit: *Pindsvinet der var lidt trist*. Det är en djupt allmänmänsklig berättelse om sorg och ensamhet (ja om livslång depression) men också om ömhet, förälskelse, vänskap, trofasthet.

Vi är inte riktigt säkra på hur boken slutar men vi hoppas intensivt att både igelkotten Humphrey och hans käresta Vera överlever och kan få dela resten av livet med varandra. Man kan nog tolka slutbilderna så.

De är gjorda av **Antonieta Medeiros**, samma bolivianska konstnär, boende i Danmark, som gav karaktär åt kameler och schejker i hennes och Oscar K:s förra bok *Den stora kamelkapplöpningen*.

Denna nya bok kommer ut på ett för oss okänt förlag: ABC i Helsingör. Ett litet förlag som presenterar sig så här på sin hemsida:

Vi vill ge ut böcker som är roliga, sorgliga, överraskande. Som förundrar, som förändrar. Danska, utländska. För mycket små, för mitternåldern, för stora. Vi

vill vara i framkanten genom att ge ut kvalitetsböcker. Goda manus är välkomna och behandlas snabbt och professionellt.

Det är inte direkt någon oerfaren person som är ansvarig för den här målsättningen och det här förlaget. **Flemming Möldrup** startade det redan 1998 men året därpå lät han sig värvas som chef för Gyldendals stora och med tiden allt mer framgångsrika barnboksutgivning och ABC lades i malpåse.

Men efter åtta år återvände **Flemming Möldrup** till lilla ABC. Han tyckte att det fanns för få små förlag som vågade ge ut äkta, originell och häpnadsväckande litteratur för barn och han ville vara med och fylla det tomrummet.

Det var ABC som gav ut ALMA-pristagaren **Shaun Tans** *Ankomsten* i Danmark. I förlagets åtminstone hittills sparsmakade utgivning av översatt litteratur finns några svenska böcker: **Barbro Lindgrens** *Historien om den lille man* och **Mikael Engströms** *Tynd is*.

Annika Holm

Det vore trist om inte denna vemodiga, vackert berättade bilderbok av Oscar K och Antonieta Medeiros blev översatt till svenska.

Myten om *Havets Mor* är känd och älskad av inuiter överallt. Många konstnärer har inspirerats att illustrera den bildrika berättelsen och i de grönländska skolorna har myten en central plats i undervisningen.

När därför läraren och författaren Elisabet Härenstam från Karlstad vände sig till skolan i Kulusuk för att be barnen illustrera hennes tolkning av myten, blev reaktionen omedelbar och entusiastisk.

De tvekade aldrig om hur de skulle ta sig an projektet. Myten var deras berättelse och självklart utspelade den sig i Östgrönland, i havet kring deras ö Kulusuk, där fjäll, himmel och hav, hundslädar och skinntält, kajaker och kvinnobåtar, människor och djur är delar av deras liv och vardag.

Redan från början bestämde de sig för att bilderna skulle göras som träreliefer. Dels för att alla barn var duktiga på att såga och dels för att man kunde återanvända spillvirke från soptippen. Konstens kretslopp.

Tecknandet kom igång, de blå färgerna blandades så att de kunde symbolisera olika slags hav, ett stilla, ett upprört, ett klart och ett dött hav. Kulusuk-fjället, vars form skulle utgöra en löpande fris högst upp på de sex bilderna skars ut som mallar för att de mindre barnen skulle kunna måla det.

Dag efter dag tog bilderna form och mot slutet upptäckte barnen att solen fattades på två av illustrationerna. Och så valde de att teckna solen med den figur som sen urminnes tider varit solsymbol i den östgrönländska kulturen.

Av barnens inspirerade bilder och Elisabet Härenstams tolkning av myten har det blivit en vacker och viktig bilderbok, där sorgen över rovdriften av deras livgivande hav kontrasteras mot en stark tro på att utvecklingen kan vändas och att *Havets Mor* åter får smycka håret till fest.

Det förträffliga lilla värmländska bokförlaget Heidruns står bakom utgivningen av denna pärla bland årets bilderböcker. Ett initierat efterord av barnens lärare på skolan i Kulusuk, **Anne-Mette Holm** och en svit foton från ön och barnens arbete med illustrationerna får man på köpet.

På årets bokmessa i Göteborg i slutet av september, presenterades boken i ett program i Värmlandsmontern. Elisabet Härenstam berättade om arbetet med boken och fyra av de konstnärliga eleverna från skolan i Kulusuk visade upp originalbilderna.

De var klädda i vackra, traditionella grönländska dräkter, gjorda för att stå emot kyla. De såg lätt plågade ut i den tryckande värmen från lampor och åhörare, men de satt tappert kvar.

Allt för konsten – och miljön!

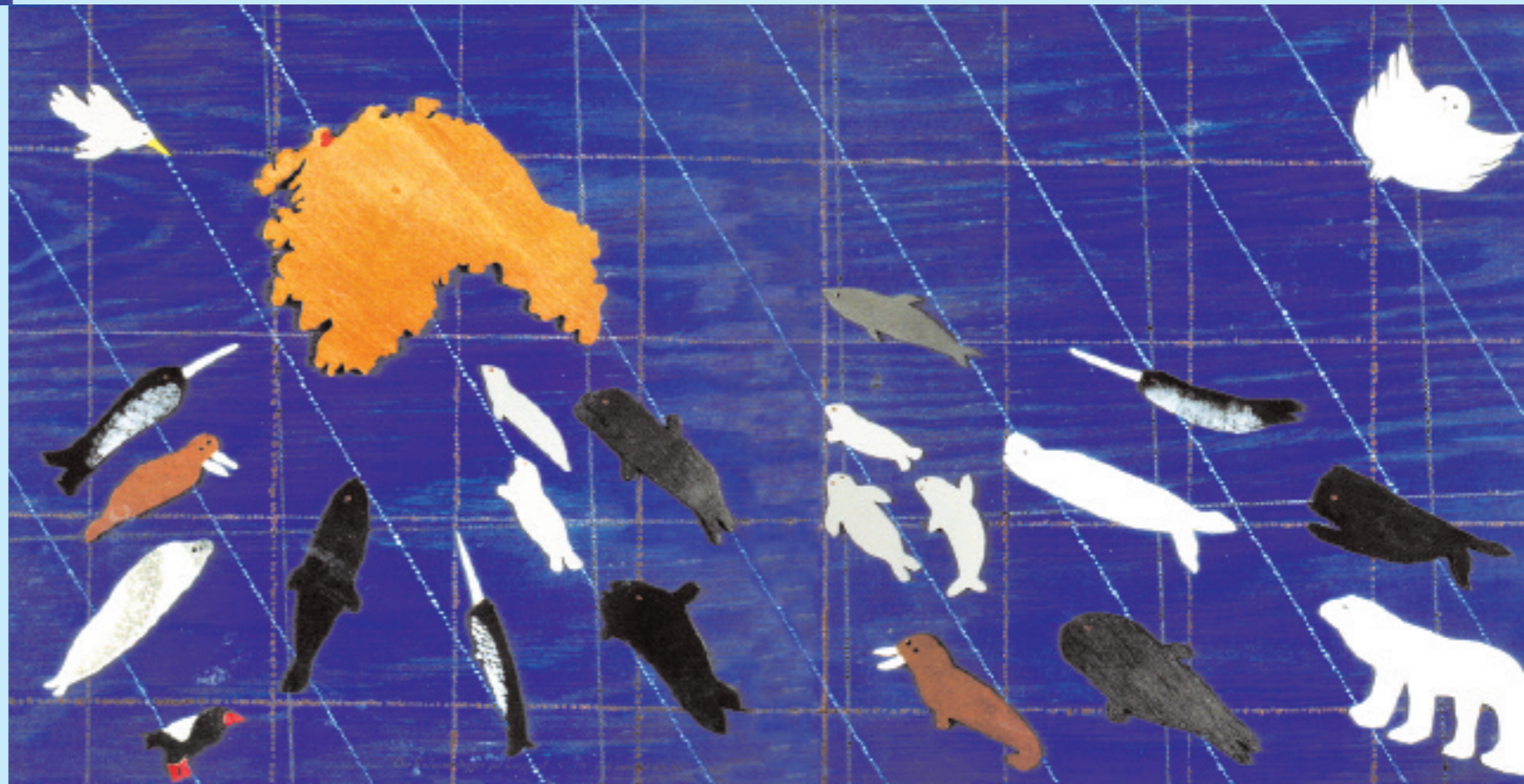
Sven Hallonsten

HAVETS MOR – en grönländsk myt från Kulusuk

Fyra av eleverna från skolan i Kulusuk var på bokmässan i Göteborg och berättade om sitt projekt *Havets Mor*. Längst bak till vänster deras lärare, Anne-Mette Holm och till höger bokens författare, Elisabet Härenstam. Foto: Heidruns

Ulla Forsén, ordförande. Invald 2010
Plantagegatan 15, 413 05 Göteborg
Mobil 070 83 43 503
E-post uforsen@gmail.com

Birgitta Alm, vice ordförande, Invald 2010
Olympiavägen 38, 122 40 Enskede
Tel bostad 08- 648 91 47
Mobil 073 210 78 49
E-post bia.alm@glocalnet.net

Gertrud Widerberg, sekreterare Invald 2009
Linnebacka 20, 457 95 Grebbestad
Tel arb 031- 368 33 19
Mobil 0702 44 12 34
E-post gertrud.widerberg@kultur.goteborg.se

Pia Cronholm, kassör, medlemsregister. Invald 2010
Tideliugatan 27, 118 69 Stockholm
Tel bostad 08- 644 86 44
E-post pia.cronholm@gmail.com

Gallie Eng. Invald 2010
Lövholmsvägen 19, 117 65 Stockholm
Mobil 070 66 183 77
E-post gallie.eng@gmail.com

Mats Kempe, rapportör Bookbird. Invald 2009
Sjövägen 8, 136 49 Haninge
Mobil 0762 19 58 22
E-post tilltheendoftheday@hotmail.com

Andrea Räder, ansvarig hemsidan. Invald 2010
Göteborgsgatan 6B, 411 34 Göteborg
+46 760821272
E-post andrea@andrea.nu

Ingrid Källström. Invald 2011
Tantogatan 45 2 tr, 118 42 Stockholm.
Mobil 076 2418264 / 076 1231423
e-post: ikallstrom@spray.se

Karin Mossed. Invald 2011
Storsjövägen 54, 120 59 Årsta. 0707 106409
e-post: karin@xpublishing.se

Redaktör IBBY-bladet:
Sven Hallonsten 0707 35 34 97
e-post: hallonsven@gmail.com

Revisor Lena Widerberg
E-post widerberg@auktionskompaniet.com

E-post till IBBY Sverige info@ibby.se
Hemsida www.ibby.se
Plusgiro 55 77 87 – 9 Årsavgift enskild 200 kr,
bibliotek, organisationer 400 kr

OMSLAGET: Röda Rummet i Palatset på Riddarholmen, det populära nya tillhålllet för läs- och skrivsugna barn och ungdomar. Foto: Åke E:son Lindman, som välvilligt bjudit IBBY-bladet på bilden.

Balladen om döden i Piet Groblers tappning

Det verkar som om 2012 kan bli Piet Groblers år. Nyligen nominerades han till ALMA-priset. Han har just formgett IBBYs nya Peter Pan-prisdiplom. Och nu börjar även hans böcker att droppa in på svenska, efter genombrottet med *Makwelane och krokodilen*, som fick Peter Pan – priset 2010.

Inte en dag för tidigt. I IBBY-bladet har vi tidigare skrivit om *Aisopos fabler* (med text av Beverley Naidoo), men redan 2010 kom *Balladen om Döden* på Berättarförlaget.

Kungen – lejonet – har inga fiender, men kan ändå inte komma till ro. Inte så länge det finns ett hot – *en fiende* – döden. Men vad händer om man fångar in döden – sätter honom under en glaskupa och hindrar hans framfart. Den stora existensiella frågan behandlas här på vers skriven av Koos Meinderts och Harrie Jekkers (i översättning av Maria Andersson).

Och hur tacklar då Piet Grobler berättelsen om ett liv utan slut. Med samma briljanta spets och färgstarka värme som hunnit bli hans kännemärke. Den här gången med pennstreck och akvarellmåleri. Titta bara på döden som bleksiktig sjukvårdskarin när man slutligen lättar på glaskupan.

Mats Kempe

**OBS! Årsmöte
OBS! Årsmöte den 14 mars 2012.**

VAD ÄR IBBY FÖR SORTS FÅGEL?

IBBY, International Board on Books for Young People, är en världsomspännande ideell förening, bildad i Zürich 1953, som stödjer spridning av god barn- och ungdomslitteratur i världen. Målsättningen är att låta barnböcker bygga broar mellan människor och länder.

Medlemmarna i IBBY Sverige är författare, tecknare, bibliotekarie, förläggare, forskare, lärare och andra intresserade av barn- och ungdomslitteratur. IBBY Sverige arbetar för att sprida kännedom om svensk barnlitteratur utomlands och introducera utländsk barnlitteratur i Sverige genom IBBYs nätverk i ett 70-tal länder. (text från hemsidan)

SNÖBOLLEN – NYTT BILDERBOKSPRIS

Krumelur – föreningen för unga ord i norr med säte i Umeå har kommit på den goda idén att instifta ett pris för årets bästa bilderbok. Prissumman är på 50.000 kr och den första prisutdelningen sker under vårvintern 2012 i samband med Littfest i Umeå.

I juryn finns starka namn som Jockum Nordström, Ulla Rhedin och Anna-Clara Tidholm.

Priset utdelas för: "Konstnärlig originalitet där text och bild samspelar och på ett föredömligt sätt tar till vara bilderbokens möjligheter."

Observera!

IBBYs styrelse jobbar för fullt med att vaska fram kandidaterna för nästa års Peter Pan-pris, som alltså gäller bästa till svenska översatta barn- eller ungdomsbok utgiven 2011.

Det finns tydligen många intressanta böcker att ta ställning till så Bladet kan inte ännu presentera någon short-list, men är ni nyfikna finns det information på hemsidan, ibby.se.

I nästa nummer (mars 2012) kommer allt att uppenbaras.

THE GARDEN LIBRARY I TEL AVIV

och som en möjlighet att både undkomma och skydda sig mot dagliga sociala missförhållanden.

Genom att öppna ett bibliotek i ett område dit flyktingar och andra invandrade söker sig på helgerna, vill man, som Lior Waterman, manager för biblioteket säger, vara ett bibliotek som uppsöker människor, ett bibliotek speciellt där de utan legal status kan komma utan att behöva vara rädda, ett bibliotek utan stängd dörr eller med vakt vid ingången.

Larry Lempert

INTERNATIONELLA BIBLIOTEKETS BARNBOKSVECKA

Tredje veckan i november var det dags för den nionde årliga barnboksveckan i Stockholm, som vanligt arrangerad av Internationella biblioteket. Fyra författare från olika delar av världen var på plats för att delta i seminarier, göra skol- och biblioteksbesök och sprida information om sina egna böcker och sitt hemlands barnlitteratur.

På det inledande seminariet presenterade de sig och svarade på frågor från Mats Kempe: Mara Cielena, Lettland, Ivar da Coll, Colombia, Fatimah Sharafeddine, Libanon och Ljubivoje Rsumović, Serbien.

Är någon av dem översatt till svenska? Svar nej

UNGDOMSBOKSLOTTET I BAYERN

I området Obermenzing utanför München ligger slottet Blütenburg, och det är inte vilket slott som helst. Sedan 1983 är det ett riktigt bokslott, eftersom det inhyser Internationale Jugendbibliothek (IJB). IJB är världens största barn- och ungdomsboksbibliotek och grundades 1949. (www.ijb.de)

Förutom samlingarna, som uppgår till nästan 600 000 böcker på 130 olika språk, anordnar biblioteket ständigt nya utställningar och festivaler. Jag hade själv nöjet att nyligen delta i *Nordwärts*, en festival med fokus på skandinavisk litteratur med program för både barn och vuxna (25–28 oktober 2011). Övriga deltagare var bland andra Kenneth Bøgh Andersen från Danmark och Timo Parvela från Finland.

Biblioteket, som finansieras med offentliga medel, ställer också forskningsplatser till förfogande. Varje år får 15 personer möjlighet att arbeta vid biblioteket under ett par månader. Biblioteket har ett nära samarbete med ALMA och har de tre senaste åren haft prisvinnaren på besök. Chef för IJB är Christiane Raabe.

Varje år ger biblioteket också ut *White Ravens*, ett urval av de mest intressanta barn- och ungdomsböckerna världen över. Sverige är vanligtvis representerat med fem titlar.

Slottet Blütenburg grundades på 1400-talet och förutom biblioteket finns där också en restaurang och en kyrka. Från München tar man sig enkelt dit med tunnelbana och buss.

Mårten Melin

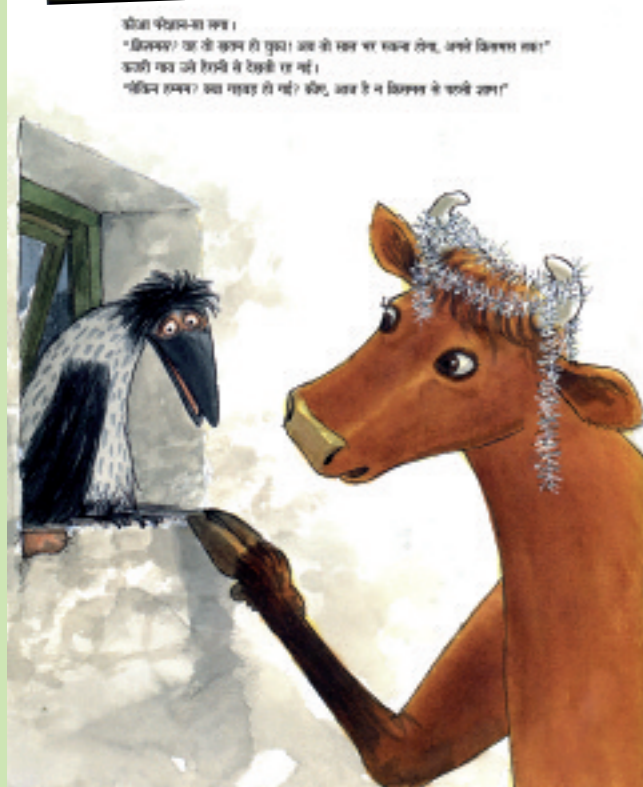

Kenneth Bøgh Andersen och Mårten Melin.
Foto: Petra Woerschling

MAMMA MU läser – på hindi

I förra numret av IBBY-bladet utlovade vi en bild av omslaget till Jujja Wieslanders/Sven Nordqvists senast *Mamma Mu läser*, översatt till hindi och utgiven av A&A Book Trust i Gurgaon, Indien, hösten 2011. Varsågod! Eftersom det snart är jul får ni som bonus också njuta av omslaget till *Mamma Mu och Kråkans jul* – även den översatt till hindi och utgiven 2011.

कौआ पंखाला-ला लगे ।
"किसकरा? का ते कल्प ही मुवा । आव की मल पर सानर लेव, जपने किलकस मला?"
कजरी गाय जने केली ते देखी रह गी ।
"किंन हामन? काय मुवाक ही मी? कौआ, आव ते म किलकस के काले उला!"

कहानी: यूया विस्लैंडर चित्र: स्वेन नॉर्दक्विस्ट